

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Media en Creatieve Industrie
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijks-overheid.nl

Onze referentie
25788877

Uw brief
19 oktober 2020

Uw referentie
2020Z19239

Datum 20 november 2020

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van de leden Westerveld (GroenLinks) en Van den Hul (PvdA) aan de ministers voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en van Justitie en Veiligheid over het bericht 'NOS haalt na aanhoudende bedreigingen logo van satellietwagens'

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Justitie en Veiligheid (JenV), de antwoorden op de vragen van de leden Westerveld (GroenLinks) en Van den Hul (PvdA) over het bericht 'NOS haalt na aanhoudende bedreigingen logo van satellietwagens'.

De vragen werden ingezonden op 19 oktober 2020 met kenmerk 2020Z19239.

De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob

2020Z19239**Onze referentie**

25 788877

De antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Westerveld (GroenLinks) en Van den Hul (PvdA), mede namens de minister van Justitie en Veiligheid, over het bericht 'NOS haalt na aanhoudende bedreigingen logo van satellietwagens' (ingezonden d.d. 19 oktober 2020).

Vraag 1

Bent u ermee bekend dat de NOS na aanhoudende bedreigingen de logo's van de satellietwagens moet halen?

Antwoord vraag 1

Ja.

Vraag 2

Wat zegt het over de staat van onze democratie en samenleving dat journalisten incognito hun werk moeten doen uit angst om belaagd te worden?

Vraag 3

Wat gaat het kabinet doen om de agressieve tendens tegen de NOS en andere journalistieke organisaties te keren?

Antwoord vraag 2 en 3

De afgelopen jaren is er een verharding van het maatschappelijke debat zichtbaar, zowel in Nederland als in vele andere landen. Deze verharding raakt onder andere zorgpersoneel, politie en politici, en ook onze pers.

De NCTV wijst in het Dreigingsbeeld dat op donderdag 15 oktober jl. is gepubliceerd¹ erop dat in onze samenleving steeds meer mensen "gevoelens van onrechtvaardigheid, groot onbehagen of een andere werkelijkheidsbeleving" ervaren. Een aantal van deze mensen richt deze gevoelens op de pers. De dreiging die uitgaat van dergelijke uitingen heeft de NOS bewogen om de logo's van hun satellietwagens te halen.

Als kabinet nemen wij zowel de gevoelens die spelen als de acties gericht tegen de pers heel serieus. In onze democratische samenleving is het van cruciaal belang dat de pers haar werk in vrijheid, veiligheid en onafhankelijkheid kan uitoefenen. Het is onacceptabel als de pers gehinderd wordt in deze uitoefening. Het kabinet ondersteunt de persvrijheid door het bijdragen aan PersVeilig en door het protocol dat politie en het Openbaar Ministerie (OM) hebben opgesteld, met onder andere een verzwaarde strafeis en lik-op-stukbeleid.

Vraag 4

Welke maatregelen treffen andere landen om intimidatie en agressie tegenover de vrije pers tegen te gaan?

Antwoord vraag 4

In internationaal en Europees verband wordt er veel gesproken en afgesproken over de bescherming van journalisten. Hierbij gaat het er echter voornamelijk om dat de politie zich terughoudend opstelt en zich onthoudt van inmenging in het werk van journalisten en andere mediavertegenwoordigers tijdens onder andere protesten en demonstraties.

¹ <https://www.nctv.nl/actueel/nieuws/2020/10/15/dreigingsbeeld-nctv-aanslag-nederland-voorstelbaar-dreiging-vooral-van-eenlingen>

De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa heeft in 2012 een handboek gepubliceerd met richtsnoeren voor de veiligheid van journalisten.² En het Comité van Ministers van de Raad van Europa heeft in 2016 een aanbeveling aangenomen: "Recommendation on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors".³

Uit onderzoek op het Platform voor veiligheid van journalisten⁴ blijkt dat enkele lidstaten zoals Duitsland, Frankrijk, Italië en Servië, strafrechtelijk onderzoek hebben ingesteld naar aanleiding van aanvallen op journalisten tijdens demonstraties en in Frankrijk is een aantal aanvallers veroordeeld voor aanslagen op journalisten tijdens protesten van demonstranten met gele hesjes.

In Zweden is een kennis- en servicecentrum opgericht om journalisten te adviseren en te ondersteunen bij het omgaan met dreigementen en haat. En de Zweedse politie is in contact getreden met journalisten en editors om de contacten met de politie te bevorderen.

In het Verenigd Koninkrijk, Oekraïne en Frankrijk zijn in de politieopleidingen trainingen met betrekking tot de relatie met media opgenomen en tijdens demonstraties en andere openbare evenementen voorziet Frankrijk in een 24/7 politiehulplijn (Service d'Information et de Communication de la Police) voor journalisten in moeilijkheden. Het Verenigd Koninkrijk heeft naar aanleiding van de Media Freedom Conference die zij vorig jaar samen met Canada hebben georganiseerd, recentelijk aangekondigd dat zij een 'National Committee for the Safety of Journalists'⁵ hebben opgericht. Dit Committee zal een actieplan opstellen gericht op het beschermen van journalisten tegen geweld en fysieke bedreigingen.

Vraag 5

Heeft u contact met de minister van Justitie en Veiligheid, veiligheidsinstanties en de veiligheidsregio's om de aard en omvang van de specifieke bedreiging richting journalisten in kaart te brengen? Welke maatregelen worden in dit gremium getroffen om journalisten beter te beschermen?

Antwoord vraag 5

Er is contact met het ministerie van JenV over deze problematiek. De politie en het OM volgen de afspraken over opsporing en vervolging zoals overeengekomen in het protocol 'agressie en geweld tegen journalisten'. Zo wordt er bijvoorbeeld van iedere strafbare gedraging aangifte opgenomen, wordt de schade zoveel als mogelijk verhaald op daders en geldt de verhoogde strafeis van het OM conform de OM-Aanwijzing.

Vraag 6

Deelt u de opvatting dat de politiek een normerende rol heeft ten aanzien van de vrije pers?

² <https://www.osce.org/files/f/documents/d/7/85777.pdf>.

³ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016806415d9#_ftn1

⁴ <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/the-platform>

⁵ <https://www.gov.uk/government/groups/national-committee-for-the-safety-of-journalists>

Antwoord vraag 6

In een democratische samenleving hebben we journalisten nodig om het functioneren van gekozen volksvertegenwoordigers en bestuurders te controleren. Hierbij hoort een cultuur van open debat en kritiek. In de Grondwet is vastgelegd dat de vrijheid van meningsuiting beschermd dient te worden tegen inperking door de overheid. Het is daarom van groot belang dat politici deze rolverdeling respecteren en het belang ervan voor onze samenleving uitdragen.

Vraag 7

Deelt u de grote zorgen dat de toename aan online desinformatie en polarisatie op sociale media steeds kwalijkere vormen aannemen? Wat bent u van plan hieraan te doen?

Antwoord vraag 7

Verschillende partijen, waaronder de World Health Organization, hebben gewezen op een toename in de verspreiding van desinformatie sinds het uitbreken van de Covid-19 pandemie. Als het gaat om tegengaan van online desinformatie voert het kabinet een beleid van preventie, verstevigen van de informatiepositie en indien nodig reactie. Over de stand van zaken is uw Kamer per brief van 12 oktober jl. geïnformeerd.⁶

Vraag 8

Zijn er kort geleden mensen vervolgd vanwege intimidatie of geweld naar de vrije pers?

Antwoord vraag 8

Ja. Kort geleden zijn 25 verdachten vervolgd bij de rechtbank Amsterdam wegens opruiing, belediging en het discrimineren van een journaliste/columniste.

Vraag 9

Bent u bereid om deze vragen te beantwoorden voor 26 oktober aanstaande?

Antwoord vraag 9

Zoals u heeft aangegeven, hebben wij de vragen als aanvulling op de Kamervragen van de coalitie gelezen en besloten deze in samenhang te beantwoorden. Daarbij is besloten om de beantwoordingstermijn van de coalitievragen aan te houden, te weten voorafgaand aan het WGO Media van 30 november a.s.

1) NOS haalt na aanhoudende bedreigingen logo van satellietwagens. Website Nederlandse Omroep Stichting NOS, 15 oktober 2020
<https://nos.nl/artikel/2352452-nos-haalt-na-aanhoudende-bedreigingen-logo-van-satellietwagens.html>

Toelichting

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen van het lid Sneller (D66), ingezonden 19 oktober 2020, vraagnummer 2020Z19238

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/12/kamerbrief-tegengaan-digitale-inmenging-tweede-kamer-verkiezingen-2021>